

برگ‌های توتون در محیط‌های سرد و سایه‌دار خشک می‌شوند

خانم‌ها برگ‌های توتون را به نخ می‌کشند تا راحت‌تر بشود آن‌ها را خشک کرد

اخیر با سال‌ها آزمون و خطا و مطالعات علمی در انستیتو تحقیقات توتون تیرتاش مازندران بدست آمد.

از این توتون‌ها تا چند دهه قبل سیگاری معروف و شناخته شده به نام گرگان تولید می‌شد. شهرت این محصول وارد ادبیات معاصر هم شده بود و در رمان‌های آن دوران و نویسندگانی مثل احمد محمود، شخص اول و قهرمان داستان، سیگار گرگان دود می‌کرد.

• کارآوای توتون جاری

کارآوا به نغمه‌ها، الحان و موسیقی‌های کار اطلاق می‌شود. آواهایی که هنگام کار یا پس از انجام کار برای نشاط درونی و همراهی جسم و روح و یا برای ایجاد نظم و هماهنگی انجام کار در فعالیت‌های گروهی اجرا می‌شود.

کارآوا ویژه مناطق مختلف ایران است که از گذشته‌ها تا کنون نسل به نسل و سینه به سینه هنگام انجام کار انتقال یافته است.

مجموعه آواها، جارها، موسیقی بی کلام و ترانه‌ها که به نوعی بهره‌گیری از باورها و هنرهای مذهبی به هنگام کار محسوب می‌شوند و در برگزیده بیان سختی کار، درد دل کردن، دعا و نیایش به درگاه پروردگار و یا ایجاد نشاط جمعی است.

در کارآواهای مربوط به توتون کارها از فحوای شعرشان اینگونه متوجه شدیم که کشت نخستین توتون‌ها مقارن با ایجاد دوره سرسازی اجباری برای همه ایرانیان بوده و گویا مزد و غذایی هم به آن‌ها داده نمی‌شد و به بیگاری می‌رفتند.

توتون جاری هم اکنون یکی از آواهای معروف و حزن‌انگیز موسیقی مازندران است که توسط استادان مختلفی چون «محمد رضا اسحاقی» اجرا شده است.

یار باشلوار پر چین و شکنش مادر ت برات بمیره

یار ته شونی توتون جار ته ننا بمیره

یار تومیری به توتون جار مادر ت برات بمیره

یار ته مزدی نا و بیغار تی ننا بمیره

یار بدون مزد و موجب و بیگاری میری مادر ت برات بمیره

یار بی چاشت و بی نهار تی ننا بمیره

بدون صبحانه و نهار میری سرکار مادر ت برات بمیره

می‌شود؛ «توتون ویرجینیا» که در گرمخانه‌های صنعتی و دیجیتال خشک می‌شود، «توتون باسما» که گونه بومی و محلی اینجاست و در نهایت «توتون بارلی» توتون سایه خشک، گونه‌ای دیگر از توتون‌های ماست که نیاز به گرمخانه ندارد و در سایه خشک می‌شود. محل تحویل و خرید توتون‌ها بسته به نوع توتون هم در ادارات مختلف شهرهای منطقه ماست.»

بزاری در ادامه از جزئیات چینش برگ‌های توتون هم می‌گوید: «صبح زود تا ۷:۳۰ صبح برای برداشت برگ‌ها به مزرعه می‌روند و توتون را به گرمخانه انتقال می‌دهند. سپس به منازل خودشان می‌روند، صبحانه می‌خورند و نهار را آماده می‌کنند. سپس به سر کار برمی‌گردند و برگ‌ها را نخ کشیده و آماده برای ارسال به گرمخانه می‌کنند.

این مرحله که انجام شود، کار اشتراکی به پایان می‌رسد. پس از خشک کردن توتون، اعضای هر خانواده در شب‌های بلند پاییز برگ‌های خشک را در دوره‌های خاصی از بزرگ تا کوچک بسته‌بندی و آماده تحویل برای دخانیات می‌کنند.

• صنعتی یا پسماند صفر

بر خلاف مخالفت‌های زیادی که با توتون کاری و دخانیات می‌شود، این صنعت بسیار موافق و طرفدار محیط زیست است؛ چرا که در تمام این مراحل چیزی به نام زباله یا پسماند وجود ندارد.

پس از تحویل گرفتن از کشاورزان و طی مراحل خشک شدن در گرمخانه و الک شدن در صنعت، قسمت ساقه و دورریز الک‌ها را که تا چند سال پیش به عنوان زباله دفن می‌شد، کمی حرارت داده سپس در زیر پرس‌هایی به صورت مکعب فشرده تولید می‌کنند. در ادامه آن را به درون کوره تولید زغال مخصوص می‌فرستند تا از آن زغال فشرده مرغوبی تولید کنند که به بازار عرضه می‌شود. در مرحله تولید زغال و نیم‌سوز کردن ضایعات فشرده توتون، دودی که از دودکش کوره خارج می‌شود هم محصولات جانبی ارزشمندی تولید می‌کند.

در این مرحله دود حاصل از کوره را هدایت کرده و با سرما دادن به آن، مایع غلیظی استحصال می‌شود که از آن حشره‌کش‌های ارگانیک و علف‌کش‌های بدون عوارض زیست محیطی تولید و به بازار عرضه می‌شود. جالب اینکه این نتایج در دو سال

بر خلاف مخالفت‌های زیادی که با توتون کاری و دخانیات می‌شود، این صنعت بسیار موافق و طرفدار محیط زیست است؛ چرا که در تمام این مراحل چیزی به نام زباله یا پسماند وجود ندارد